

Veiligheid op school - Veiligheidsmonitor

1. Gezamenlijk ontwikkelen en kennis hebben van visie, kernwaarden, doelen, regels en afspraken

Door gezamenlijk te werken aan een visie, kernwaarden en doelen ontstaat draagvlak en wordt richting gegeven aan het handelen van alle betrokkenen in de school. Het leidt tot regels en afspraken die gedragen worden, die iedereen kent en waar iedereen elkaar op kan aanspreken.

Wat is de visie van de school op sociale veiligheid? Welke kernwaarden en doelen zijn er geformuleerd voor een positief schoolklimaat, bijvoorbeeld ook op basis van de identiteit? Worden er in de klassen gezamenlijk gedragsregels opgesteld en gehandhaafd? Heeft de school afspraken of protocollen voor 'wat te doen bij veelvoorkomende vormen van grensoverschrijdend gedrag', waaronder de wettelijk verplichte? Kent iedereen in en om de school die visie, waarden, doelen, regels, afspraken en protocollen? Worden die doelen systematisch geëvalueerd?

1. De school heeft een visie op veiligheid geformuleerd
2. De school hanteert kernwaarden met betrekking tot sociale veiligheid, bijvoorbeeld op basis van haar identiteit
3. De school heeft zich concrete doelen gesteld met betrekking tot sociale veiligheid
4. De school evalueert systematisch gestelde doelen met betrekking tot sociale veiligheid
5. De school heeft schoolregels opgesteld
6. Er zijn duidelijke afspraken over gedrag en toezicht buiten de school, zoals op de speelplaats of in de fietsenstalling
7. Er zijn goede afspraken en regels bij bijvoorbeeld schoolreisjes of schoolkampen, en die zijn voor iedereen duidelijk
8. Er zijn goede afspraken en regels bij internationale uitwisselingen van leerlingen, en die zijn voor iedereen duidelijk
9. In de klassen worden (ieder jaar) gezamenlijk gedragen gedragsregels opgesteld
10. De school heeft afspraken of protocollen vastgelegd voor vormen van grensoverschrijdend gedrag of incidenten waarvoor dat wettelijk verplicht is
11. De school heeft afspraken of protocollen vastgelegd over wat te doen bij veelvoorkomende vormen van grensoverschrijdend gedrag of incidenten, waarvoor dat niet wettelijk verplicht is
12. De school betreft alle geledingen actief bij het formuleren van visie, kernwaarden, doelen en regels
13. Alle betrokkenen kennen de visie, kernwaarden, doelen, regels, afspraken en protocollen of weten waar ze die kunnen vinden. Dit geldt ook voor nieuwe medewerkers. De school informeert hen hierover

	Aandacht nodig	In orde	Niet van toepassing
1.1			
1.2			
1.3			
1.4			
1.5			
1.6			
1.7			
1.8			
1.9			
1.10			Wettelijk verplicht
1.11			
1.12			
1.13			Wettelijk verplicht

2. Inzicht in veiligheidsbeleving, incidenten en mogelijke risico's; audits en monitoring

Veiligheidsbeleid passend, effectief en actueel maken, door zicht te hebben op de beleving van de sociale veiligheid en mogelijke risico's. Daarmee is er steeds weer input voor bijstelling en versterking van het veiligheidsbeleid.

Op welke wijzen vormt de school zich een beeld van de beleving van sociale (on)veiligheid bij alle betrokkenen? En welke bronnen gebruikt de school om veiligheidsrisico's en incidenten in beeld te krijgen? (Hoe) wordt deze informatie actief benut voor het bijstellen van beleid en praktijk?

1. De school heeft een goed en steeds actueel beeld van de beleving van de sociale veiligheid op school door monitoring onder leerlingen, personeel, ouders en andere betrokkenen bij de school
2. De school heeft een goed beeld van veiligheidsrisico's en incidenten
3. De school benut wettelijk verplichte bronnen om een beeld te vormen van veiligheidsrisico's en incidenten
4. De school benut niet-wettelijk verplichte bronnen om een beeld te vormen van veiligheidsrisico's en incidenten
5. De school benut informatie over veiligheidsrisico's en incidenten actief en regelmatig voor het ontwikkelen of bijstellen van beleid en praktijk

	Aandacht nodig	In orde	Niet van toepassing
2.1			Wettelijk verplicht
2.2			
2.3			Wettelijk verplicht
2.4			
2.5			

3. Scheppen van voorwaarden, beleggen van taken, samenwerken met ouders en externe partners

Door het inrichten van de schoolomgeving, het beleggen van taken met betrekking tot veiligheid en het maken van goede afspraken met ouders en andere partners van de school, voorwaarden scheppen voor een zo groot mogelijke sociale veiligheid op school.

Is de schoolomgeving (ruimtes, materialen, buitenruimtes, toezicht) zodanig ingericht dat de sociale veiligheid daarmee gediend is? Zijn taken met betrekking tot sociale veiligheid belegd, zoals vertrouwens-/contactpersoon, zorgcoördinator/intern begeleider, mentor, coördinator pesten/aanspreekpunt pesten, BHV'er, preventiemedewerker, aandachtsfunctionaris HGKM, et cetera? Zijn er goede afspraken gemaakt met partners uit jeugdhulp en veiligheid?

1. De school onderzoekt regelmatig of ruimtes, materialen, buitenruimtes, toezicht, enzovoort zodanig zijn ingericht dat de sociale veiligheid daarmee gediend is
2. De school neemt signalen van leerlingen of personeel over onveilige ruimtes of materialen altijd serieus en pakt deze zo nodig aan
3. In de school zijn wettelijk verplichte taken/functionies met betrekking tot sociale veiligheid belegd
4. In de school zijn verschillende niet-wettelijk verplichte taken/functionies met betrekking tot sociale veiligheid belegd
5. Er zijn goede afspraken gemaakt met belangrijke externe partners uit jeugdhulp en veiligheid, om zo nodig ondersteuning of hulp te kunnen bieden aan leerlingen, ouders en leraren
6. De school heeft een algemeen privacyreglement ten behoeve van de privacybescherming van ouders/leerlingen. Ook voor de samenwerking/uitwisseling van gegevens met externe partners, bijvoorbeeld in een ondersteuningsteam, MDO of ZAT
7. De school beschikt over een klachtenregeling en een vertrouwenspersoon, en is aangesloten bij een onafhankelijke klachtencommissie
8. De school beschikt over een klokkenluidersregeling en een protocol medisch handelen
9. De school nodigt ouders/leerlingen altijd uit of vraagt anders hun toestemming voor besprekingen over de voor hen benodigde (extra) ondersteuning en hulp, zowel intern als met externe partners
10. De rol die ouders binnen de school hebben, op pedagogisch vlak, is duidelijk

	Aandacht nodig	In orde	Niet van toepassing
3.1			
3.2			
3.3			Wettelijk verplicht
3.4			
3.5			
3.6			Wettelijk verplicht
3.7			Wettelijk verplicht
3.8			
3.9			
3.10			

4. Positief pedagogisch handelen; ondersteunende houding, voorbeeldgedrag, verbindende relaties

Door een positieve en ondersteunende benadering van leerlingen, personeel en andere betrokkenen én goed voorbeeldgedrag ontstaat een positief schoolklimaat waarin iedereen zich veilig voelt en optimaal kan leren en werken.

Zijn er uitgangspunten geformuleerd voor positief pedagogisch handelen? (Hoe) wordt bevorderd dat alle personeelsleden over de daarvoor benodigde houding en vaardigheden beschikken? (Hoe) wordt gestimuleerd dat alle teamleden voorbeeldgedrag vertonen op het gebied van positief gedrag en het consequent naleven van school- en gedragsregels?

1. De school heeft uitgangspunten voor positief pedagogisch handelen geformuleerd
2. De school maakt de uitgangspunten voor positief pedagogisch handelen waar in de dagelijkse praktijk
3. De school stimuleert dat alle personeelsleden voorbeeldgedrag vertonen op het gebied van positief gedrag
4. De school stimuleert dat alle personeelsleden de uitgangspunten en school- en gedragsregels consequent naleven
5. De school bevordert dat alle teamleden over de daarvoor benodigde houding en vaardigheden beschikken
6. De school treft maatregelen wanneer personeelsleden niet voldoen aan de punten genoemd in de vorige drie vragen
7. De school werkt actief aan een helder beleid met betrekking tot belonen en straffen
8. Er wordt gestimuleerd dat er in de school een 'aanspreekcultuur' ontstaat, waarin iedereen (ook leerlingen en ouders) elkaar kan aanspreken op grensoverschrijdend of onveilig gedrag
9. De school stemt pedagogisch handelen af met ouders

	Aandacht nodig	In orde	Niet van toepassing
4.1			
4.2			
4.3			
4.4			
4.5			
4.6			
4.7			
4.8			
4.9			

5. Preventieve activiteiten en programma's in de school, gericht op leerlingen, ouders en personeel

Door het aanbieden van activiteiten en programma's, gericht op veilig gedrag en het voorkomen van onveilig gedrag in de school en de bredere leefomgeving, wordt de sociale veiligheid op school en daarbuiten versterkt en wordt de weerbaarheid tegen onveilige situaties vergroot.

Worden in de klassen leerstof, (evidence- of practice-based) programma's en activiteiten aangeboden, gericht op het bevorderen van sociale competenties, veilig en gezond gedrag en het tegengaan van pesten? Worden ouders goed geïnformeerd en betrokken bij het veiligheidsbeleid en de praktijk en zijn er ook op hen gerichte activiteiten? Wat doet de school aan deskundigheidsbevordering van personeel in competenties ten behoeve van veilig gedrag?

1. In de klassen worden wettelijk verplichte leerstof, activiteiten of evidence- of practice-based programma's aangeboden, gericht op het bevorderen van positief gedrag en het tegengaan van onveilig gedrag
2. Leerlingen worden gewezen op hulpmogelijkheden bij problemen of onveiligheid op school, thuis of in de vrije tijd
3. Leerlingen wordt duidelijk gemaakt dat er 'geheimen' zijn waarover je moet praten en met wie zij kunnen praten
4. Scholing en training van het personeel op het gebied van competenties voor het bevorderen van sociale veiligheid en omgaan met grensoverschrijdend gedrag wordt door schoolleiding en schoolbestuur gestimuleerd en gefaciliteerd
5. Die scholing en training wordt aangeboden aan alle betrokken functionarissen binnen de school

	Aandacht nodig	In orde	Niet van toepassing
5.1			Wettelijk verplicht
5.2			
5.3			
5.4			
5.5			Wettelijk verplicht

6. Signaleren en effectief handelen bij signalen, grensoverschrijdend gedrag en incidenten

Door het tijdig signaleren en effectief aanpakken van veiligheidsrisico's, grensoverschrijdend gedrag, pesten en incidenten, escalatie van beginnende onveiligheid voorkomen en de gevolgen ervan voor slachtoffers zo veel mogelijk beperken.

Hoe werkt de school aan het goed signaleren van veiligheidsrisico's, pesten, et cetera? Heeft de school een goede structuur voor het signaleren, delen, beoordelen en aanpakken van veiligheids- en leefstijlrisico's van leerlingen op school, thuis en in de vrije tijd? Hoe volgt de school de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen? Heeft de school goede afspraken met partners buiten de school, zoals politie, jeugdhulp, enzovoort? Weet iedereen bij incidenten hoe hij moet handelen? Benut de school de afspraken/protocollen in geval van grensoverschrijdend gedrag? Zorgt de school voor goede opvang van slachtoffers, daders en getuigen/meelopers?

1. De school werkt actief met een sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem om leerlingen in hun gedrag te volgen
2. De school is voldoende in staat om signalen van onveiligheidsgevoelens of onveilig gedrag, waaronder pesten, bij leerlingen en personeel op te merken
3. Expliciete signalen van leerlingen en ouders over onveiligheid en pesten worden altijd serieus genomen
4. Iedereen binnen de school weet met wie hij signalen kan delen en dit gebeurt ook. De school kent de eventuele belemmeringen om dit te delen
5. De school heeft een heldere ondersteuningsstructuur voor het (multidisciplinair) wegen van ondersteuningsbehoeften en veiligheidsrisico's en het vaststellen en in gang zetten van een aanpak daarvoor
6. De samenwerking met externe partners van jeugdhulp en veiligheid is in de ondersteuningsstructuur effectief georganiseerd
7. De toegang tot lichte en zware hulp voor leerlingen en/of ouders is binnen de ondersteuningsstructuur efficiënt geregeld
8. De gemaakte afspraken en protocollen worden altijd nageleefd bij grensoverschrijdend gedrag of incidenten
9. De school zorgt altijd voor goede opvang voor slachtoffers van incidenten, waaronder pesten
10. De school zorgt altijd voor goede opvang van getuigen van een incident, waaronder pesten
11. De school zorgt altijd voor duidelijkheid naar de dader(s), ook bij pesten
12. De school registreert incidenten ten behoeve van het gezamenlijk leren van ervaringen

	Aandacht nodig	In orde	Niet van toepassing
6.1			
6.2			
6.3			
6.4			
6.5			
6.6			
6.7			
6.8			
6.9			
6.10			
6.11			
6.12			

7. Borging door een continu en cyclisch proces, ingebed in de totale pedagogische aanpak en schoolontwikkeling

Borging van een veiligheidsaanpak vraagt om meer dan het vastleggen van regels en afspraken. Het realiseren van een sociaal veilige school vraagt erom dat het (voortdurend) leeft in de hoofden en het handelen van alle betrokkenen. Het vraagt wel om speciale aandacht, maar het is een integraal onderdeel van het gehele schoolbeleid, de pedagogische aanpak, kwaliteitszorg, personeelsbeleid en schoolontwikkeling. Dat betekent dat werken aan sociale veiligheid een continu en cyclisch proces moet zijn in een lerende organisatie, met een sterk pedagogisch en waardengestuurd leiderschap en met betrokkenheid van iedereen in en om de school.

Sociale veiligheid tot een voortdurend en vanzelfsprekend punt van aandacht te maken, in alle werkprocessen binnen de school en met alle betrokkenen, waarin geleerd wordt van en met elkaar, waarin men weet waar men bij elkaar van op aan kan en waarin ervaringen en incidenten benut worden om van te leren. Daarmee wordt sociale veiligheid een integraal bestanddeel van de cycli van bijvoorbeeld school- en curriculumontwikkeling, kwaliteitszorg en personeelsbeleid.

Hierbij kunnen bijvoorbeeld de volgende vragen onderwerp van gesprek zijn:

- *(Hoe) is gewaarborgd dat het onderwerp sociale veiligheid regelmatig op de agenda staat in het team en in de klassen? (Hoe) worden leren van elkaar en teamleren bevorderd?*
- *(Hoe) wordt er met het team en in de klassen geleerd van incidenten?*
- *(Hoe) wordt sociale veiligheid een teamverantwoordelijkheid?*
- *Neemt de schoolleider initiatieven om persoonlijke en pedagogische waarden met elkaar te bespreken?*
- *Worden op basis daarvan gezamenlijke waarden geformuleerd?*
- *Draagt de schoolleider die waarden uit naar het team, ouders en leerlingen?*
- *Draagt het team die waarden uit naar de leerlingen en ouders?*
- *Worden er consequenties aan verbonden als personeelsleden die gezamenlijke visie, waarden en afspraken niet kunnen of willen uitdragen?*
- *(Hoe) zijn de visie, doelen en kernwaarden voor sociale veiligheid opgenomen in de pedagogische aanpak, de PDCA-cyclus, het Schoolplan, de schoolgids, het curriculum, personeelsbeleid, het leerlingenstatuut, het professionaliseringsbeleid, de kwaliteitszorgsystematiek, strategische planvorming, enzovoort?*

	Vraag	Huidig niveau					Gewenst niveau				
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1	Bij ons op school is sociale veiligheid een continu proces van leren en verbeteren										
2	Bij ons op school kennen wij onze sterke kanten en onze verbeterpunten met betrekking tot sociale veiligheid										
3	Bij ons op school Wordt regelmatig kennis en ervaring uitgewisseld in het team met betrekking tot sociale veiligheid.										
4	Bij ons op school wordt regelmatig met ouders gesproken over (versterking van) de sociale veiligheid in en om school										
5	Bij ons op school zijn teamleden bereid en in staat om elkaar vragen te stellen, verhalen te vertellen, en eigen denkkaders over sociale veiligheid ter discussie te stellen										
6	Bij ons op school kennen teamleden elkaars kwaliteiten en capaciteiten met betrekking tot sociale veiligheid en optreden bij onveilige situaties										
7	Bij ons op school kan ieder teamlid altijd terugvallen op een collega bij grensoverschrijdend gedrag of onveilige situaties										
8	Bij ons op school wordt regelmatig geïnterviewd welke incidenten zich hebben voorgedaan in de school en wordt gezamenlijk besproken hoe die in het vervolg voorkomen of effectiever aangepakt kunnen worden										
9	Bij ons op school worden de mentorlessen regelmatig gebruikt om met leerlingen te praten over (on)veiligheid op school										
10	Bij ons op school is beleid gebaseerd op het leren van incidenten en de veiligheidsbeleving van leerlingen, personeel en ouders										
11	Bij ons op school wordt het schoolbeleid sterk gestuurd vanuit onderwijskundige principes, waarvan veiligheid een belangrijk onderdeel uitmaakt										
12	Bij ons op school wordt voortdurend gewerkt aan het bereiken van gedeelde waarden en normen onder schoolleiding en team										
13	Bij ons op school worden die gedeelde waarden en normen systematisch uitgedragen in schoolbeleid en klassenpraktijk en spreekt men elkaar erop aan										
14	Bij ons op school is er sprake van gedeeld leiderschap tussen management en teamleden										
15	Bij ons op school worden de kwaliteiten van alle teamleden benut in het versterken van de veiligheid en pedagogische kwaliteit										

	Vraag	Huidig niveau					Gewenst niveau				
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1	Bij ons op school maakt sociale veiligheid onderdeel uit van ons pedagogisch beleid										
2	Bij ons op school maakt sociale veiligheid onderdeel uit van ons kwaliteitsbeleid (PDCA-cyclus)										
3	Bij ons op school maakt sociale veiligheid onderdeel uit van ons schoolplan										
4	Bij ons op school maakt sociale veiligheid onderdeel uit van ons curriculum										
5	Bij ons op school maakt sociale veiligheid onderdeel uit van ons leerlingenstatuut										
6	Bij ons op school maakt sociale veiligheid onderdeel uit van ons professionaliseringsbeleid										
7	Bij ons op school maakt sociale veiligheid onderdeel uit van ons personeelsbeleid										
8	Bij ons op school maakt sociale veiligheid onderdeel uit van vakwerkplannen van de secties										
9	Bij ons op school maakt sociale veiligheid onderdeel uit van ons schoolondersteuningsprofiel										
10	Bij ons op school maakt sociale veiligheid onderdeel uit van ons strategisch beleid										
11	Bij ons op school maakt sociale veiligheid onderdeel uit van onze schoolgids										
12	Bij ons op school maakt sociale veiligheid onderdeel uit van onze ondersteuningsstructuur										